

**Yu. Nikolchenko,
T. Nikolchenko**

**RETROSPECTIVE OF UNDERSTANDING VOLYN'S HISTORY AND
CULTURE IN THE CHRONICLES OF THEODOSIY SOFONOVYCH**

The «Chronicles of Ancient Chronographers» Theodosius Sofonovich is a unique monument of Ukrainian history and culture, the creation of which coincides with the period of the National Liberation War of the Ukrainian people of 1648-1658 when political reality contributed to the development of Ukrainian national education and culture, headed by Kyiv Mohyla Collegium and patriotic Orthodox clergy.

«Chronicles ...» consists of three parts: «About Russia», «The beginning and the name of Lithuania», «About the land of Poland». The first part covers the history of Kievan Rus, the second and third – the history of Ukraine XIV–XVII centuries. on the background of the history of the Grand Duchy of Lithuania and the Kingdom of Poland (after 1569 – the Commonwealth).

In the «Chronicles ...» Theodosius Sofonovich contains twenty messages on the problem being investigated, in particular: «Volyn» – 18; «Volyn lands» – 1; «Volyn» (city) – 1.

With the help of the messages «Chronicles ...», an important role played by Volyn and Volyn lands in national history and culture from the time of the settlement of the Slavs in Eastern Europe to the events of the initial period of the National Liberation War in June 1648 was determined.

Considering only one particular issue in the pages of «The Chronicles of the Chroniclers of the Ancients» Theodosius Sofonovich, the authors of the article came to the conclusion that this work not only greatly represents the bright national historiography of the New time, but also gives the opportunity to a modern researcher to find out the features of the historical, socio-political, social, economic and cultural development of Ukraine and its separate lands from ancient times to the last quarter of the XVII century.

Key words: *Ukraine, New Time, Theodosius Sofonovich, «Chronicles of Ancient Chronographers», Volyn, Volyn lands.*

УДК 027.7:004.42

**С. Є. Орехова,
Н. М. Линська**

**ЗАСТОСУВАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК**

Проаналізовано використання сучасних хмарних технологій у інформаційно-комунікаційній діяльності бібліотек. Розглянуті питання щодо можливостей впровадження хмарних технологій у документаційно-інформаційному обігу установ та виявлення переваг і недоліків впровадження хмарного сервісу, окресленні перспективи переходу у майбутньому до хмарної мережі та використання хмарних технологій в бібліотечній діяльності.

Ключові слова: *інформаційні технології, сучасна бібліотека, хмарні обчислення, інформаційні послуги, бібліотечне обслуговування, хмарні сервіси.*

DOI 10.34079/2226-2849-2019-9-18-71-76

На сьогоднішній день будь-яка установа, організація чи підприємство використовують інформаційні системи, що ґрунтуються на використанні найновіших інформаційних технологій. Використання хмарних технологій на підприємствах є своєрідною новацією, адже не кожний співробітник володіє інформацією про сутність та механізм використання подібних технологій у свої трудовій діяльності. Кожне підприємство створює велику кількість важливих документів, які потрібно зберігати, а також користується великою кількістю різноманітних програм. На жаль, сучасні інформаційні технології, що використовуються юридичними особами не завжди відповідають вимогам сучасності та мають власний ресурс амортизації. Виникнення технології хмарних обчислень надає можливість сучасним підприємствам стати у нагоді для створення інформаційної інфраструктури сучасних підприємств.

Хмарні обчислення – це надання обчислювальної потужності, сховищ для баз даних, додатків та інших ІТ-ресурсів на вимогу через платформи хмарних сервісів мережею Інтернет. За допомогою саме хмарних технологій користувачі Інтернету мають віддалений доступ до комп'ютерних ресурсів серверів, що дозволяє використовувати різне програмне забезпечення в он-лайн режимі [4, с. 1].

Стрімкий розвиток сучасних інформаційних технологій, використання майже всюди мережі Інтернет обумовив відхід від використання власного обладнання і програмного забезпечення в бік сервіс-орієнтованих технологій. Вибір компаніями саме хмарних технологій є цілком раціональним, оскільки не завжди є можливість придбання та обслуговування власної техніки. Проте, варто зазначити, що подібна інноваційна технологія має досить низький показник використання у державних установах, підприємствах та організаціях, наприклад таких як бібліотек, що звісно негативно відзначається на практиці інформаційного документообігу юридичних осіб.

У світових розвинених країнах все більше поширюються технології так званих «хмарних обчислень (cloud computing)». На жаль, на вітчизняному ринку вони ще не так помітні, але все одно поступово починають проникати в вітчизняну бізнес-структуру. Відповідь на питання, чому досі хмарні технології в Україні не сягнули світових масштабів, досить простий: нерозуміння і цілком нормальне почуття граничної обережності по відношенню до всіх нововведень, що стосуються такого серйозного питання, як бізнес-підприємство, чи державних установ, особливо щодо других, стикається з поганим фінансуванням з боку держави та відсутністю нормативно-правового регулювання між постачальником хмарного сервісу та установою, яка отримує цю послугу.

Дослідженням розуміння сутності хмарних технологій займалось багато людей: ІТ-дослідниками, документознавцями, аналітиками, політиками, економістами тощо. Саме тому, на сьогодні немає єдності розуміння терміну «хмарна технологія», адже кожен дослідник визначає її по своїм критеріям. Зазначена негативна тенденція також обумовлена відсутністю законодавчого закріплення «хмарної технології» у чинних нормативно-правових актах України.

Хоча деякі аналітики й постачальники хмарних технологій визначають це поняття вузько, в основному як віртуальні сервіси доступні через Інтернет. Інші пояснюють це поняття дуже широко, стверджуючи, що використовуючи їх людина стає споживачем безлічі продуктів за межами між мережевого екрану (в хмарі), включаючи звичайний аутсорсинг.

Альошин Л. зазначає, що логічну архітектуру єдиного електронного

інформаційного простору, що базується на телекомунікації Інтернету, можна назвати інформаційною хмарою, а використовувані в ньому методи і засоби – хмарними технологіями [1, с. 27].

На перший погляд визначення хмарних технологій дещо заплутане, але для того щоб краще зрозуміти, що собою являють хмарні технології, можна навести простий приклад: раніше для доступу в електронну пошту користувач звертався до певного програмного забезпечення (месенджеру або програми), які були встановлені на ПК, тепер потрібно лише заходити на сайт одної з безлічі компаній, чиї послуги електронної пошти є найбільш зручніші.

Провайдери хмарних послуг дозволяють орендувати через Інтернет обчислювальні потужності та дисковий простір. «Хмари» фізично знаходяться в дата-центрах – будівлях, де розташовуються потужні комп'ютери, що зв'язані між собою єдиною мережею. В таких об'єднаних комп'ютерах і містяться віртуальні сервери, які потрібні для роботи хмарних сервісів. Основні дата-центри розташовуються в США, інші в країнах Європи.

Впровадження хмарних технологій, за оцінками деяких експертів, допоможе скоротити витрати в два-три рази в порівнянні з утриманням власної розвинутої ІТ-структури. Адже далеко не кожна компанія може дозволити собі власну ІТ-службу та штатних співробітників, які б підтримували ІТ-інфраструктуру компанії. Так, при використанні хмарних технологій, компанія буде лише сплачувати за ті ресурси, які їй потрібні, мати повний до них доступ з майже будь-якої точки світу. А отже, хмарні технології відкривають новий підхід до обчислень, при якому обладнання та програмне забезпечення належать провайдеру, надаючи замовнику тільки готовий сервіс.

Національним інститутом стандартів і технологій США встановлені такі обов'язкові характеристики хмарних обчислень:

- самообслуговування на вимогу, споживач самостійно визначає і змінює обчислювальні потреби, такі як серверний час, швидкості доступу та обробки даних, обсяг збережених даних без взаємодії з представником постачальника послуг;
- універсальний доступ по мережі, послуги доступні споживачам через мережу передачі даних незалежно від термінального пристрою;
- об'єднання ресурсів (англ. Resource pooling), постачальник послуг об'єднує ресурси для обслуговування великої кількості споживачів в єдиний пул для динамічного перерозподілу потужностей між споживачами в умовах постійної зміни попиту на потужності; при цьому споживачі контролюють тільки основні параметри послуги (наприклад, обсяг даних, швидкість доступу), але фактичний розподіл ресурсів, що надаються споживачеві, здійснює постачальник (в деяких випадках споживачі все ж можуть керувати деякими фізичними параметрами перерозподілу, наприклад, вказувати бажаний центр обробки даних з міркувань географічної близькості);
- еластичність, послуги можуть бути надані, розширені, звужені в будь-який момент часу, без додаткових витрат на взаємодію з постачальником, як правило, в автоматичному режимі;
- облік споживання, постачальник послуг автоматично обчислює спожиті ресурси на певному рівні абстракції (наприклад, обсяг збережених даних, пропускна здатність, кількість користувачів, кількість транзакцій), і на основі цих даних оцінює обсяг наданих споживачам послуг [4, с. 1].

З тенденцією використання хмарних технологій постає питання альтернативного рішення щодо накопичення, зберігання, опрацювання, а також можливості доступу до масивів інформації через мережу Інтернет не тільки для компаній, але і для таких

бюджетних установ, як бібліотеки. Відступаючи від традиційних уявлень про бібліотеки, зараз вони поступово перетворюються на мультимедійні простори – медіатеки, головною особливістю якої є її мультифункціональність. У такому новому форматі бібліотеки вже давно надають користувачам не тільки широкий спектр різних дистанційних інформаційних послуг, але успішно поєднують традиційні книжки з колекцією DVD, BLU-RAY та аудіодисків, електронними книжками, мультимедійними освітніми програмами. Також завдяки сучасному обладнанню та підтримці держави з благодійними організаціями й актуалізована база корисних медіаресурсів.

У бібліотеці можуть використовуватися наступні моделі надання послуг за допомогою хмарних технологій [3, с. 265]: програмне забезпечення як послуга (Software as a Service), яка забезпечує надання доступу до інтегрованої платформи для розроблення, тестування та підтримки різноманітних проектів із створення книгозбірною власних інформаційних продуктів; віртуальне робоче місце (Desktop as a Service), яка може розглядатися як надання користувачу чи працівнику бібліотеки можливості власноруч налаштовувати своє робоче місце і тим самим створювати комплекс необхідного програмного забезпечення, з запропонованого провайдером переліку. Її можна вважати потужнішим різновидом попередньої моделі; платформа як послуга (Platform as a service) – це модель сервісу, в межах якого книгозбірні може надаватися можливість розгортання на базі хмарної інфраструктури власних або придбаних інформаційних ресурсів, доступ до яких відбувається із використанням мов програмування, бібліотек, сервісів та інструментів наданих хмарним провайдером. При цьому бібліотекар не має змоги керувати та контролювати базову інфраструктуру хмари (до її складу входять комунікаційні мережі, сервери, операційні системи, засоби збереження), проте він контролює прикладні програми та налаштування середовища, в якому вони розміщені; інфраструктура як послуга (Infrastructure as a Service) полягає в забезпеченні віртуальною комп'ютерною інфраструктурою, що складається із операційної системи, системного програмного забезпечення та апаратної частини сервера. Їх використання надає бібліотечним працівникам можливість із допомогою ліцензійного програмного забезпечення створювати власні інформаційні ресурси та продукти та безпечно зберігати їх.

Доступ до інформації користувач бібліотеки може отримати через локальну мережу або Інтернет. Як термінал може використовуватися помірно потужності комп'ютер, ноутбук, смартфон, вимоги до яких мінімальні.

Для бібліотек як соціальних інститутів, що не мають можливості придбати та адмініструвати власні сховища даних, застосування хмарних технологій – це унікальна можливість для удосконалення їх роботи. Використання хмарних технологій у бібліотеках сприяє економії коштів на придбанні парку комп'ютерів та ліцензійного програмного забезпечення. Поряд з цим, відпадає необхідність облаштування значної кількості автоматизованих робочих місць для користувачів. Книгозбірні отримують можливість зберігати значні обсяги інформації на «хмарах», що суттєво розвантажує роботу локальних бібліотечних мереж, автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи та власного серверу [3, с. 264].

Так, серед хмарних сервісів існують такі, які використовуються для набуття навичок роботи із веб-сервісами та звичайними документами. Наприклад, хмарна платформа Microsoft 365 надає можливість на практиці вивчати відомі офісні додатки через веб-браузер. Містить в собі пошту та календарі, стандартні програми Office (Word, Excel, Power Point, One Note, Outlook, Publisher й Access), 1 ТБ простору в хмарному сховищі One Drive й розширені засоби захисту на всіх пристроях. Безпека здійснюється завдяки резервному копіюванню й двофакторній автентифікації, останнє

використовує так звану функцію «Сейф» в One Drive з системою розпізнавання обличчя або відбитків пальців чи PIN-коду для додаткового захисту файлів.

З огляду на певну складність використання інструментів безпеки у хмарних сховищах, для користувачів бібліотек та її робітників важливу роль для ефективної взаємодії відіграє рівень цифрової грамотності, тобто практика, що зосереджена «на використанні цифрових технологій, у тому числі вміння читати, писати і спілкуватися з використанням цифрових технологій, здатність мислити критично про цифрові технології, враховувати соціальні, культурні, політичні та освітні аспекти цієї діяльності» [2, с. 99].

Таким чином, сервіси, що зібрані в «хмарі», відкривають додаткові можливості для організації управлінської діяльності співробітників бібліотеки. Це зокрема стосується роботи із сервісами збереження мультимедійних веб-ресурсів (фотосервіси – Picasa, Panoramio; відеосервіси – Youtubeвідео, геосервіси – Google maps; документообіг – Slideshare, Google Docs, Sky Drive та ін.), використання яких дає змогу безкоштовно зберігати та використовувати графічні зображення, аудіо- та відеоресурси. Ці системи можна використати в управлінській практиці не лише як джерело накопичення мультимедійних освітніх веб-ресурсів, а й як систему зберігання бібліотечних відео-, фото- та аудіоархівів, а також удосконалення процесів інформаційного обслуговування читачів в бібліотеках.

Список використаної літератури

1. Алешин Л. И. Облачные библиотеки / Л. И. Алешин // Научно-техническая информация. Сер. 1, Организация и методика информационной работы. - 2012. - № 4. - С. 26-28. ; Aleshin L. I. Oblachnye biblioteki / L. I. Aleshin // Nauchno-tehnicheskaya informatsiya. Ser. 1, Organizatsiya i metodika informatsionnoy raboty. - 2012. - № 4. - S. 26-28.

2. Кудлай В. О. Цифрова грамотність особистості в контексті розвитку інформаційного суспільства / В. О. Кудлай // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Філософія, культурологія, соціологія. - 2015. - Вип. 10. - С. 97-104 ; Kudlai V. O. Tsyfrova hramotnist osobystosti v konteksti rozvytku informatsiinoho suspilstva / V. O. Kudlai // Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Seriya : Filosofiia, kulturolohiia, sotsiologiia. - 2015. - Vyp. 10. - S. 97-104.

3. Ржеуський А. В. Інформаційні сервіси в бібліотеках, що базуються на застосуванні хмарних технологій / А. В. Ржеуський, Н. Е. Кунанець, В. В. Пасічник // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія : Бібліотекознавство. Книгознавство. - 2015. - Вип. 4. - С. 264-267. ; Rzhеuskyi A. V. Informatsiini servisy v bibliotekakh, shcho bazuiutsia na zastosuvanni khmarnykh tekhnolohii / A. V. Rzhеuskyi, N. E. Kunanets, V. V. Pasichnyk // Naukovi pratsi Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohienka. Seriya : Bibliotekoznavstvo. Knyhoznnavstvo. - 2015. - Vyp. 4. - S. 264-267.

4. Хмарні обчислення [Електронний ресурс] // Вікіпедія : Вільна енциклопедія – Режим доступу : http://uk.wikipedia.org/wiki/Хмарні_обчислення ; Khmarni obchyslennia [Elektronnyi resurs] // Vikipediia : Vilna entsyklopediia – Rezhym dostupu : http://uk.wikipedia.org/wiki/Khmarni_obchyslennia

Стаття надійшла до редакції 17.10.2019

**S. Oriekhova,
N. Linskaya**

APPLICATION OF CLOUD TECHNOLOGIES IN THE SYSTEM OF INFORMATION AND COMMUNICATION ACTIVITIES OF LIBRARIES

The use of libraries' modern cloud technologies in information and communication activity is analyzed. It is considered the problems of cloud technologies implementation in libraries documentation and information circulation. Advantages and disadvantages of cloud service implementation are revealed. Authors outlined transition prospects in the future to the cloud network and cloud technologies' use in library activity.

Cloud service providers allow us to lease computing power and disk space online. Clouds are physically located in data centers - buildings that house powerful computers that are connected by a single network. Such unified computers also contain the virtual servers that are required for cloud services to work.

It has been found that for libraries as social institutions that are unable to acquire and administer their own data warehouses, the use of cloud technologies is a unique opportunity to improve their work. The use of cloud technology in libraries helps to save money on acquiring a fleet of computers and licensed software. Book collections are successfully stored in large amounts on "clouds", which significantly unloads the work of local library networks, an automated library information system and its own server.

Cloud services include those that are used to learn how to work with web services and standard documents. In particular, the Microsoft 365 cloud platform provides the opportunity to practice known office applications through a web browser. It includes e-mail and calendars, standard Office applications. Security is achieved through One Drive backup and two-factor authentication with face or fingerprint recognition or PIN to further protect files.

Given the complexity of using security tools in cloud repositories, digital literacy plays an important role in effective communication for library users and their employees.

It is resolved that cloud services give to library staff additional opportunities for organizing management activities. This includes, in particular, multimedia web resource services use (photo services - Picasa, Panoramio; video services - Youtube video, geoservices - Google maps; workflow - Slideshare, Google Docs, SkyDrive, etc.), which are free to use for any user so we can freely store and use image, audio and video resources. These systems can be used in management practice not only as a source of accumulation of multimedia educational web resources, but also as a system of storing library video, photo and audio archives, as well as improving the processes of information service for readers in libraries.

Key words: *information technologies, cloud technologies, modern library, information services, library services, cloud services.*

УДК 130.2

Ю. С. Сабадаш

УКРАЇНСЬКА ГУМАНІСТИКА СЬОГОДНІ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Матеріал статті концентрує увагу на теоретичних напрацюваннях українських культурологів, які були здійснені протягом останнього десятиліття. Наголошено, що